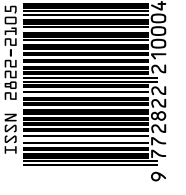

Mimariyet

Mimarlık

www.milliyet.com.tr

2022 | Yıl: 2 | Sayı: 17

ODTÜ Araştırma Parkı

EAA-Emre Arolat Architecture tarafından tasarlanan ODTÜ Araştırma Parkı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi yerleşkesi içinde, üniversitenin bünyesinde bulunan araştırma ve uygulama birimlerinin etkinliklerini nitelikli bir şekilde sürdürürebilmeleri, merkez altyapılarının daha fazla araştırmacı tarafından kullanılabilir hale getirilmesi, disiplinler arası projelerin geliştirilmesi ve kurumun yürüttüğü araştırma etkinliklerinin sanayi ve topluma

katkısının artırılabilmesi amacı ile inşa edilmiştir. Bu çerçevede, farklı nitelikteki laboratuvar ve temiz oda gibi özelleşmiş mekanların ortak kullanılmasıyla birlikte üniversite araştırma kaynaklarının da daha verimli ve etkin hale getirilebilmesi öngörülmüştür. Mimari dili ODTÜ yerleşkesinin ilk aşamasında inşa edilen yapıların bütününe hakim olan bir tür ilksellikten türetilen ODTÜ Araştırma Parkı, yaklaşık 28.000 m² kapalı alana sahip.

(Sayfa 18)

SÖYLEŞİ

Semra Uygur
Özcan Uygur

“Mimarlık ideolojinin inşasıdır”

(Sayfa 14)

İÇ MİMARİ

K Eczanesi

(Sayfa 20)

DOSYA

Ulusal
Mimarlık
Ödülleri
2022

(Sayfa 22)

SÖYLEŞİ

Semra Uygur ve Özcan Uygur: “Mimarlık ideolojinin inşasıdır”

Yasemin Şener, Mimar

İstanbul'da tasarladıkları 90'ı aşkın eğitim yapısı serisi ile depreme dayanıklılık ve eğitim yapıları reformunu bir arada ele alarak ve kamusal tip projelerini eleştirel biçimde dönüştürerek mimarın rolünü yeniden tanımlayan Uygur Mimarlık kurucuları Semra Uygur ve Özcan Uygur ile Türkiye mimarlık ortamının zorlukları içindeki kazanılmış mücadeleleri, taviz vermeyen özverili çalışmaları ve prensipli duruşları üzerine...

YASEMİN ŞENER Uygur Mimarlık'ın kuruluş hikayesini sizden dinleyebilir miyiz?

Semra Uygur Özcan ile okul arkadaşaydık. Hayatımızı birleştirip iş arkadaşı, hayat arkadaşı ve yoldaşı olduğumuzda zaten serbest mimarlık yapmaya niyetliydik. İlk önce evde başladık çalışmaya, masaya sığacak kadar yarışmalara girerek. Biz varlığımızı zaten o dönem yoğun olarak katıldığımız yarışmalarla ortaya çıkartabildik. Zaten yarışma bence önemli bir şey, hele ki mesleğe yeni başlayanlar için kendilerini kanıtlamaları açısından önemli. Sonra Giresun Hükümet Konağı Proje Yarışması'nda birinci olduktan ve uygulama projelerini yapmak üzere sözleşme imzaladıktan sonra ofis açtık ve o günden bugüne hep orta ölçekli bir ofis olarak devam etmeyi yeğledik.

YŞ Geçen 36 yıllık süreçte taviz vermeyen, kararlı ve ilkeli duruşunuz, zorluklar karşısındaki özverili çalışmalarınız ve prensipli yaklaşımınız hem mimarlık ortamının saygın kurum ve kuruluşları, hem de meslektaşlarınız tarafından büyük takdir görüyor. Bugün geldiğiniz bu

noktada bu mesleki saygınlığa sahip olmak size neler hissettiriyor? Olmak istediğiniz yerde misiniz?

SU Aslında ülkedeki değer yargıları giderek tahrip oldukça, olmak istediğimiz yer değil de mesleğin olması gerektiği yer açısından baktığımızda çok mesafe kat etmediğimizi söyleyebilirim. Siz ne kadar kişisel olarak çabalasanız da toplum olarak belirli bir düzeye gelmedikçe bir anlamı olmuyor. Hele bizim mesleğimizde, kentler bu denli tahrip edilirken. Anıları ve hikayeleri yok edilen, mutsuz bir kent içinde tek başına iyi yapılar yapmanın da anlamı kalmıyor. Evet, biz birçok yapı yaptık, sağ olsun meslektaşlarımız tarafından da birçoğu anlaşıldı. Fakat ortam olarak bir katkı oldu mu, çok emin olamıyorum. Çünkü kentlerin ve çevrelerin iyileştirmesini ancak beraberce kotarabiliriz.

Özcan Uygur Mimarlığın tek başına bir yapı yapmaktan çok bir çevre yaratmak olduğuna inanıyoruz. Tek başına yapı yapmanın çok değeri olmuyor doğrusunu isterseniz. Üstlendiğimiz işleri içtenlikle sahipleniyoruz. Belki de aşırı sahipleniyoruz. O nedenle zaman zaman karşı taraftan tepki alıyor olsak bile sonuçlar iyi oluyor. İyi sonuç elde etmek de bir direnmeyi ve mücadeleyi gerektiriyor tabii ki.

Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu (CSO Ada Ankara)

CER Modern Sanatlar Merkezi

Günümüzde başka türlü iyi mimarlık yapmak mümkün olmuyor malesef.

YŞ Başladığınız günden bu yana ofisiniz Ankara merkezli olarak ilerliyor. Hem tasarladığınız yapılarla bu kente çok önemli değerler kattınız hem de kentin dönüşümü de gözlerinizin önünde biçimleniyor. Siz mimarlık yapmaya başladığınızdan bu yana Ankara'nın değimini nasıl gözlemlediniz?

ÖÜ Ankara'da şehirleşme Türkiye'nin genel durumundan farklı olmamakla birlikte, biraz daha negatif durumda. Bütün ülkede bir kötüye gidiş var ama Ankara bu konuda biraz daha önde galiba. Gerçi mimarlık ortamıyla ilgili olarak tüm dünyada bir geriye gidiş var. Eskiye yönelik hep bir özlem duyuyoruz. Meslek yaşamımızda da "bir süre önce daha iyiydi" diyoruz hep. Bu tespiti yapıyoruz ama nasıl düzeleceğini de pek kestiremiyorum. Çünkü mevcut koşullar böyle.

SU 80'lerde, bizim mesleğe başladığımız dönemlerde yapı yapma niteliği açısından her şey daha iyi olacak diye, ilerlemeye yönelik bir umut vardı. Başkent Ankara'nın Modernizm'e öncülük eden yapılarındaki işçiliklere, niteliklere baktığımızda yeni yapılanların daha da iyi olacağı konusunda umutlanıyorduk. O yapılarındaki zanaatkarlık, işçilik her şeyin bir tasarımı ve düşünceyle yapılmış olduğunu yansıtıyordu. Gelecekte daha iyi olacağı varsayımı ile bir umut vardı. Tüm dünyada görülen, özellikle kentsel dönüşümle birlikte ülkemizi de saran, Ankara'da da yoğunlukla gördüğümüz her şeyin aynılaşması, yapıların plan çözümlerinin ötesinde bütün cephelerinin doğrama firmaları tarafından ele alınması ve yapılarındaki duygunun neredeyse bir duyarsızlık haline gelmesi maalesef Ankara'yı da çok fazla hakimiyeti altına aldı. Örneğin sokak aralarında çok güzel Cumhuriyet dönemi apartmanları vardı. Bunlar dönüşümle birlikte yıkıldıkça onların ne kadar güzel olduğu fark edilir oldu. Bu aynılaşma, niteliksizleşme, hayattan kopuk ve tek tip yapı yapma biçimine yönelme, doğrusu bulunduğu çevreyi giderek ruhsuzlaştırıyor.

YŞ Toplumda kente ve mimarlığa yönelik bir bilinçlenme, mimarın kimliğinin farkına varma yönünde

sizce herhangi bir ilerleme olmadı mı?

SU Toplumda eski yapılara yönelik bir ilgi var ama bu eğilimin mimarlığın anlaşılmasından çok toplumdaki nostalji merakından kaynaklandığını düşünüyorum. Eskiye bir merak var. O da bence daha önce yapılmış tüm işlerin -giysi, mobilya, yapı ne olursa olsun- bir düşünceyle, zanaatkarlık ruhuyla, sevgiyle ve işini severek yapan insanlar aracılığıyla yapılıyor olmasından kaynaklanıyor. O merdiven korkuluğunu bir daha yaptıramıyorsunuz, örneğin. Onu yapan usta da kalmadı. Zaten yapısal ortamın bence çöküşünün bir nedeni, zanaatkarlığın işin içinden çekilmesi. Kentlerin ve yapıların inşa edilmesinde hep işsizliği sübvansen eden kişilerin rol alıyor olması; yapı yapma işlerinde rol alan ve kendini yüklenici zanneden insanların aslında biraz komisyoncu olmaları, işleri alıp başkalarına devretmeleri, içinde sevgi olmayan işlerin çoğalmasına sebep oluyor. Şimdi Ankara apartmanları ile ilgili programlar yapılıyor, sosyal medya hesaplarında paylaşıyor, evet ilgi var ama bu ilgi mimarlığa yönelik bir farkındalık değil aslında. Mimarın kimliği anlaşılmalı olsaydı mimarlığın bence toplumsal bir hizmet olarak algılanması gerekirdi. Mimarlık bizim ülkemizde toplumsal bir hizmet olarak algılanmıyor zaten.

YŞ Sadece işverenin değil, yapıdan dolaylı olarak etkilenen herkesin düşünülmesini öncelleyen bir mimari anlayışınız var.

SU Bizim işimiz bir hizmet aslında ve bu hizmeti bir taleple yerine getiriyoruz. Bu talebi isteyenlerin bir ihtiyacını karşılamak amacıyla, bir işlevi yerine getirmek amacıyla proje yürütüyoruz. Ancak bu yapıların kent parçasını işgal ediyor olması nedeniyle onu kullanmayanlar da bu yapıdan etkileniyor. O kent parçasının problemlerini çözmek zorunda; oraya bir problem yığını getirmeksizin hem kentin o parçasını ve etrafını değerlendirmeli hem içine girmeden görsel olarak kullananları rahatsız etmemeli hem de elbette yapıma nedeni olan işlevini en iyi şekilde yerine getirmeli. Bu nedenle mimarın, yalnızca işverene ya da kullanıcıya değil, bütün kente ve kentlilere karşı sorumluluğu var. **ÖÜ** İşvereni çok iyi dinliyor, derinlemesine anlamaya çalışıyoruz. Sonra kendimizce yorumlayıp mesleki sorumluluklarımızı da

ekleyerek sonuca ulaşmaya çalışıyoruz.

YŞ Nitelikli mekanlar yaratmak için her projenin bağlamı ile uyumlu ve tutarlı bir konseptte sahip olmasının yanı sıra, yapının tüm bileşenlerine ait detaylarıyla özenle hazırlanması gerektiğini ilkesel olarak benimsediğinizi vurguluyorsunuz. Detayların tasarımlarınızdaki bu önceliği hakkında neler söylersiniz?

ÖÜ Doğru bir tespitte bulunuyorsunuz. Detaylara çok önem veriyoruz. Bir yapının tasarım fikrini anne karnına düşmüş bir cenin gibi düşünürseniz kademe kademe büyüdükçe detaylar belirginleşir, billurlaşır. Esas tasarımı öne çıkaran da o detaylar diye önemsiyoruz bunu. Özellikle mobilya tasarımlarında 1/1 inceliğine kadar inmeye çalışıyoruz. Detaylarla kendimizi daha iyi anlatabiliyoruz.

SU İş yaparken aslında en önemli hedefimiz şu: Düşlediğimiz konsepti işleviyle, bağlamıyla yerine getirebilmek için 1/1 detayına kadar ödün vermeksizin sonuca vardırarak. Onun için vaziyet planı ve yapının formu ne kadar önemliyse detay da bir o kadar önemli. Çünkü yapı dediğimiz içinde insan barındıran, canlı barındıran mekanlar bütünü ve aslında süreç içerisinde zamanın sinmişliği ile yaşam buluyor. Bu yaşamın sinmişliği de detaylar ne kadar temiz, sağlıklı, dayanıklı olursa o kadar mümkün olabiliyor. Onun için detaylar bizim için önemle üstünde durduğumuz bir çalışma alanı.

YŞ Mimari yarışmalar Uygur Mimarlık'ın proje üretiminde önemli bir değere sahip. Bugüne kadar farklı ölçek ve kapsamlarda 80'den fazla yarışmaya katıldınız ve bu yarışmalarda 40'a yakın ödülün sahibi oldunuz. Yarışma yoluyla proje elde etmenin avantaj ve dezavantajlarını nasıl yorumlarsınız?

SU Projeleri yarışmayla veya başka yöntemlerle elde etmenin arasında aslında önemli bir fark bulunmuyor. Sadece, yarışma projelerinin çoklu bir seçki içerisinde seçici kurul tarafından seçilmiş olmak gibi bir özelliği var. Yapmak açısından, onu detaylandırmak ve sonuca erdirmek açısından hiçbir farklılığı yok. Hepsini aynı değerinde devam etmek zorunda. Biz

kendimizi var etmenin olanaklarını yarışmayla elde ettiğimiz için yarışmalar bizim için önemli. Ancak yarışmalar için de her zaman, her alanda sorumlu mimardır diye düşünüyorum. Çünkü yapan kadar seçen de mimar. Bir yarışmanın sonucunun ne kadar anlamlı olduğu, şartnamesinin hazırlanmasından seçici kurulun yarışmaya verdiği öneme ve ne kadar iyi bir tartışma yaparak seçtiğine göre değişiyor. Ancak, içinde bulunduğumuz ortamda yarışmaların bir zemin kayması yaşadığını söylemekte yarar görüyorum. Bu kadar çok mimarlık okulunun olması ve bu okullarda mimar adaylarının yeteri kadar olgunlaşmamış öğretim kadrolarınca eğitilmiş olması büyük problem. Herkesin star mimar olarak yetişmek için koştuğu bu okullardan aslında hiçbir şey çıkmıyor. Genç meslektaşlarımızın suçu değil bu, içinde bulunduğumuz ortamın oluşturduğu bir durum. Bu okullardan mezun olan meslektaşlarımızın işsizlik ortamı içerisinde büyük sorunlar yaşadıklarını da herkes biliyor. Bu arkadaşlarımız yarışmalarla kendilerini var etmeye uğraşıyorlar ve böylece yarışmalara gelen ürünlerin niteliği de ancak bu eğitim ortamıyla sınırlı olabiliyor. O eski yarışmalardaki ürünler artık çıkmamaya başladı. Ama hala çok önemli tabii yarışmalar.

YŞ Yarışma ürünleri açısından söylediniz bunları... Yarışmaların ayrıca organizasyon ve değerlendirme süreçleriyle ilgili de bazı kronik problemleri mevcut. Bu problemler sizce nasıl giderilebilir?

SU Yarışmalar geleneği vardı. Gençler açısından baktığımızda tarihi anlatıyormuş gibi olacak ama 80'lerde 90'larda daha kurumsal bir yapı vardı yarışmalarda. Deneyimli raportörler vardı, yarışma çıkartmakta deneyimli kurumlar vardı. Bunlar özellikle 2000'lerden bu yana savrulunca şartname hazırlamanın bile çok kolay olmadığını görüyoruz. Kurumlarda da bunlar öyle hemen yetişmiyor. Bir dönem tabii Ömer Yılmaz'ın "Yarışmayla Yap" atağı çok önemli katkılarda bulundu. O da şimdi yapmayınca bu savrulmuşluk devam ediyor. Her seferinde herkes yeniden yeniden deniyor ve eksiklikler de kalıyor doğal olarak.

YŞ Yarışmayla yaptığınız yapılardan biri olan Atatürk Kültür Merkezi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konser Salonu (CSO Ada Ankara) binaları 29 senelik oldukça sıra dışı bir inşa hikayesine sahip. Sürecin neden bu kadar uzadığını burada bir kez daha özetlemek ister misiniz?

SU Tek cümleyle şöyle diyebiliriz. 1992 senesinde yarışması sonuçlanan, 1993'te sözleşmesi yapılan, 1995'te ihalesi yapıp, 1997'de rahmetli Demirel tarafından temeli atılan yapının 2010'lara kadar ağır aksak gitmesinin tek bir nedeni var. Türkiye Cumhuriyeti hiçbir zaman bir yapıyı tamamlayamayacak kadar aciz olmadı. Birkaç defa imar edildi o dönemden bugüne, şehirler yeniden kuruldu neredeyse. Bunun bu kadar uzun sürmesinin tek nedeni siyasi

iradelerin bu yapıyı öncelik olarak planlarına koymamalarıydı.

YŞ Bu tasarımda öne çıkan ve jürinin de dikkatini o dönemde çekmiş olan mimari ve kentsel değerler hakkında neler söylersiniz? Geçen bu 30 yılın ardından yapıyla ilgili bakış açınızda değişiklikler oldu mu?

ÖU Üzerinden uzun zaman geçtiği halde yapının ana kurgusu değişmedi. Revizyonlar oldu mu, oldu. Yönetmelikler değişti, kurallar değişti, malzemeler değişti. Sürecin hep sıkı takipçisi olarak ilk andan itibaren yarışma projesindeki bütün yaklaşımları aynen koruduk. Üzerinde ısrarla durduk, bırakmadık, inatlaştık diyebilirim. Yapının konsepti çok iyi olduğu için her ne kadar bazı teknik kısımlarda revizyonlar yapılsa da yapının ana kurgusu değişmedi. Bu başarı bizim inatçılığımız sayesinde oldu, bunu inkar etmemek gerekir. Mimarlar ısrarla sahip çıktıkları zaman sonuçta yapılar da başarılı bir noktaya gidiyor.

YŞ Dolayısıyla yapının Ulusal Mimarlık Ödülleri'ne değer bulunması da beklediğiniz bir sonuç muydu?

SU Ülkede yapılan yapı envanteri üzerinden bakacak olduğumuzda bu yapının ödül almaması zaten mümkün değildi. Ödül almasıydı eğer, bence bizim dışımızda da tepkiler olurdu diye düşünüyorum. Sadece bulunduğu yer, Ankara'yı değerlendirisi, kendi iç niteliklerinin ötesinde oradaki varlığı ve kentle ilgili olarak pekiştirdiği anlamlar açısından bile ödülü hak ediyor. Almaması şaşırtıcı olurdu.

ÖU Türkiye mimarlık ortamına sunduğu bir portre var. Onu inkar etmemek gerekir. Kolay bir şey değil çünkü. Bu tip yapılar her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de 70-80 yılda bir yapılıyor. "Biz de bunu başarabiliyoruz" mesajını vermek bile önemlidir. O açıdan bunu deşifre edip, yayınlayıp, çoğaltmak, göstermek topluma moral ve bilgi vermek açısından çok kıymetli diye düşünüyorum. O nedenle böyle bir yapının ödül almış olması önemliydi.

YŞ Ulusal Mimarlık Ödülleri'nin ardından sosyal medyada bir açıklama yayınladınız. Ödül adaylığına alınmayan iki projenizin ödül aday projeler seçkinde yer almamasını rasyonel bulmadığınızı vurguladınız. Bu konuyla ilgili düşüncelerinizi burada bir kez daha dile getirmek ister misiniz?

SU Ulusal Mimarlık Ödülleri ve Sergisi, 1988'den bu yana her iki senede bir Türkiye'de yapılan mimarlık üretiminin bir değerlendirmesi. Orada bulunmak, bu ortamı iyi değerlendirerek yapılanları ortaya çıkartmak önemli bir görev jüri açısından. Yayınladığımız o değerlendirmeyi biz seçkinin tümünü yani sergiye gönderilenleri görmeden, sadece seçkiye aday olarak seçilenleri görerek yazdık. Daha sonra ben sergiye gidip detaylıca incelediğimde yazdıklarımızda çok haklı olduğumuzu ve hatta çok daha

fazlasını söylememizin de mümkün olduğunu düşündüm. Jürinin burada çok önemli görevleri var. Yapılanları doğru değerlendirerek ortama doğru bir anlatım sunmaları gerekiyor. Seçkiye giren projeler de sergi olarak Mimarlar Odası şubelerinde geziyor. O nedenle de çok önemli. Burada sözünü ettiğimiz iki projeden biri TED Ankara Koleji Sahne Sanatları Gösteri Merkezi ki bu Milliyet Mimarlık'ta da yayınlanmıştı. Bir eğitim yerleşkesi içinde yer alan bu yapı böyle bir işlevi yorumlaması açısından da önem taşıyor, hem yapma bilgisi açısından hem oradaki varlığı açısından hemde bir eğitim kurumu içinde yer alması açısından. Diğer proje ise bizim İstanbul'da iki paket içerisinde yaptığımız, toplamda sayısı 80'i geçen şimdi 60 civarındaki kullanılmakta olduğu okullardan bir tanesi, Akşemsettin İlkokulu. Burada verilen başka bir mücadele var. Bu sadece sıradan bir okul yapısının değerlendirilmesi değil aslında. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan devlet okullarının yenileştirilmesi, değiştirilmesi, tip proje yaklaşımına karşı çıkarak, tek başına Uygur Mimarlık olarak 10 senedir verdiğimiz bir mücadele var. Biz tip proje yapmak üzere imzaladığımız bir sözleşmeyi mücadele ile dönüştürdük ve her bölgeye özel ve bağlamına uygun nitelikte proje yapmak için işverenimizi ikna etmeyi başardık. Bu iknanın sonucunda işverenimiz olan İstanbul Proje Koordinasyon Birimi, ki çok teşekkür ederim onlara çünkü karşılıklı birbirimizi anlayabilme ortamları oluşturabildik-bizden sonra yaptığı farklı sözleşmelere de "Her arsaya yeni bir proje yapılacaktır" diye yazdı. Bunu sadece biz iki kişi olarak, Uygur Mimarlık olarak başardık. Bu, mimarlık ortamına, meslektaşlarımıza bir katkıdır aslında. Jüri üyesi olan meslektaşlarımızın bunu anlıyor olmaları, bu memlekette neler yapıldığını anlamış, öğrenmiş, sormuş, soruşturmuş olmaları gerekiyor.

Tip projelere neden karşı çıkıyoruz? Tip proje yer aldığı coğrafyayı, kullanıcıyı ve okul mekanını sıradanlaştırıyor. Oysa bütün mekanlar, bütün kent toprakları özel, bütün çocuklarımız özel. Çocuklarımızın nitelikli mekanlarda iyi eğitim almadıklarından hep şikayet ediyoruz. Ama elimizde bir imkan varsa, bu kadar sayıda okul yapacaksa o zaman bunu dünya görüşümüze ve olmasını gerektiğini düşündüğümüz şeye dönüştürmek zorundayız. Bunu jüri üyeleri anlamadığı için "Zımnen tip projelerden yana tavır koyuyorsunuz ve Mimarlar Odası'nı da buna ortak ediyorsunuz" dedik. Ödül töreninden önce Mimarlar Odası'nı aradım ve jüri raporlarını göndermelerini istedim ama tutanakları göndermediler. Biz sadece seçkide gördüklerimiz üzerinden konuştuk; fakat sergiye bütün sunulanlara birlikte baktığımızda Türkiye mimarlık ortamının yeteri kadar değerlendirilmediğini söylemek mümkün. Bu nedenle çok büyük bir hata içinde olduklarını her zaman tekrarlayacağım.

ÖU Tabii bu bir mimarlık yarışması değil. Bunun konsepti bambaşka. Ülkeye her iki yılda bir, bir seçki sunuluyor. Bu sunuşu

TED Ankara Koleji Sahne Sanatları Gösteri Merkezi

da jüri aracılığı ile yapıyor Mimarlar Odası. Onun için de çok önemli bir görev olduğunu düşünüyorum. Seçilip seçilmemesi, sergiye alınıp alınmaması çok önemli değil ama ülkenin genel durumunu doğru değerlendirip bunu lanse etmek, göstermek önemli. O nedenle jürinin bunu fark etmesi gerekirdi. Tip okullar, daha doğrusu tip yapı yapmak mimarlık dışı bir tavır. Biz yıllarca bunun mücadelesini verdik ve bekledik ki bu mücadeleye Mimarlar Odası da el versin. O eli göremeyince doğrusunu isterseniz biraz hayal kırıklığı oluştu ve haklı olarak demoralize olduk.

YŞ Eğitim yapılarında bir tür reforma öncülük ediyorsunuz. Tasarladığınız 90'a yakın çağdaş okul yapısı ile eğitim mekanlarının ülkemizde uzun yıllardır süregiden "tip proje" cenderesinden kurtulmasına ve kabuk değiştirmesine öncülük ediyorsunuz. Tüm bu projeleri temsilen Akşemsettin İlkokulu örneğini biraz daha detaylı aktarabilir misiniz?

SU Akşemsettin İlkokulu sanırım 24 derslikli bir okuldu; bunun 40 derslikli bir okul olarak yeniden yapılması istendi. Biliyorsunuz İstanbul çok göç alan bir şehrimiz. Hem göçmenler var hem de Anadolu'dan bir göç var. Bazı semtlerde -ki Küçükçekmece de bunlardan bir tanesidir- çok fazla öğrenci nüfusu var. Bu okulun ayrıca anaokulu da özel olarak kullanılabilir bir anaokulu niteliğinde. Yıkılan okul da öyleydi. Buradaki konseptte hem yeni yapı yönetmeliklerine hem de Milli Eğitim Bakanlığı'nın yapı standartlarına uyarken aynı zamanda yıktığımız okulun kapasitesini de üzerine çıkartmayı hedefledik. Tasarladığımız okullara eğitimin sadece dersliklerde değil, dolaşım alanlarında, açık alanlarda, öğrencilerin ve öğretmenlerin birbirlerini gördükleri alanlarda da devam ettiği bilinciyle yaklaştık. Bu nedenle spor salonlarını ve konferans salonlarını Milli Eğitim Bakanlığı'nın programlarında öngördüğü alanların çok üstüne çıkartarak öğrencilerin hem bedensel hem de sanatsal gelişimlerine olanak sağladık. Akşemsettin İlkokulu da arsasının yeterli olması nedeniyle basketbol oynanabilecek standarttaki spor salonu, 300 kişiye yakın kapasiteli konferans salonu, 40 dersliği ve

bütün donanımları ile birlikte yapılmış bir okul. Bir özelliği de bir kare kütlein üzerinde dairesel bir planlamanın denenmiş olmasıdır. Dolaşım alanları yine bütün öğrencilerin birbirlerini görebilecekleri, birbirlerinden öğrenebilecekleri niteliktedir. İçerideki merdiven dışarıda anfi olarak devam eder. Bu arsada 7 tane apartman, yaklaşık 20 küsur daireden oluşan gecekondular vardı. Bu gecekonduların yıkılarak yerlerine okul için açık spor alanı yapılmasını temin ettik. Sırf bunun için İstanbul'a 3 ya da 4 defa gidip geliştiğim vardır. Gecekonduların hem yıkılmama ihtimaline hem de yıkılma durumuna göre iki farklı proje alternatifi tasarlamıştık. Tasarladığımız tüm okullarda yaşlılığı güzel olan, öğrencinin sert kullanımına da dayanıklı olan, tarih boyunca hep kullanageldiğimiz iyi malzemeleri tercih etmeye özen gösteriyoruz. Okul anıları hepimizin yaşamında çok önemlidir. Bu yüzden okullarda anılarda yer edecek mekanlar kurgulamaya gayret ediyoruz. Çocuklara yatırım yapmak çok önemli. Çünkü gelecekte yapanlar, yaptırınlar, talep edenler, kullananlar, bunlara ilişkin yasaları ve yönetmelikleri hazırlayacak olanlar bugünün çocukları olacak. Onların iyi mekanlarda eğitim görmüş olmaları daha sonraki hayatlarında yapacakları işlere yol gösterici olacaktır. Bizim kent suçu dediğimiz suçları işlemeyenlerden olacaklar. Bu kartopu gibi büyüyen bir etki.

YŞ Dolayısıyla eğitim yapısı tasarlamanın mimara yüklediği ilave sorumluluklar olduğundan söz edebilir miyiz?

SU Bu okulların yıkılarak yeniden yapılma gerekçeleri depreme karşı güvenli olmamalarıydı. Ama güvenlik sorunu yapının tasarımında mimarın düşünmek ve çözmek zorunda olduğu sorunlardan sadece bir tanesi. Bu nedenle elden çıkartılacak ve yenilenecek olanın kente değer katıyor olması, fonksiyonunu iyi şekilde yerine getirmesi, aynı zamanda da anılarda yer etmesi ve çocukların kendilerini özel hissetmelerini sağlayacak potansiyelde olması gerekiyor. Kime özel hissettirirseniz o kendini omuzlara yükselmiş olarak hissedeceği için işini daha çok özen göstererek yapacaktır. Bu yapıları tasarlarken ne işverenden ne de kullanıcılardan yana çok fazla karşı duruş ya da eleştiri ile karşılaşmadık. Yalnızca ilk paketteki yapılardan bazılarında

Akşemsettin İlkokulu

betonu genellikle çıplak olarak kullanmamız çevreden "Bina bitmemiş, müteahhitin parası bitmiş" olarak yorumlanmaya başlandı. Kullanıcılardan bu tip tepkiler aldıkça biz de kendimize bir kez daha baktık ve şimdi okullarda bazı yerleri beton dokusunu hissettirecek şekilde renklendiriyoruz. Biraz daha neşeli bir alan haline geliyor böylece. **ÖÜ** İstanbul'un genel durumunu biliyorsunuz. Birçok ilçede ve imarsız gelişmiş bölgede okul yaptık. O imarsız ve kurlsuz gelişen kent parçasının içine girince yaptığımız yapı, bulunduğu çevreyi de etkiliyor. Tasarladığımız yapının çevresiyle uyumlu ve onunla barışık olma hali başka bir heyecan veriyor. O bölge hem rant olarak yükseliyor hem de yapı talebi nitelikleri artıyor. Akşemsettin İlkokulu da öyledir. Küçükçekmece'nin o bölgesi imarsız gelişen bir bölge, daha sonradan imar geliyor. Semra'nın söylediği o gecekondular da okul arsasının içinde kalmış bir ada konumundaydı. Dolayısıyla bir kentsel dönüşüme de vesile oluyor. Ayrıca bazı öğretmenlerin bu okullara tayin istediklerini de duyuyoruz. Öğrencilerden de çok olumlu tepkiler alıyoruz, mutlu olduklarını duyuyoruz. Bunlar sevindirici.

YŞ Kamu yapıları tasarlamanın ilkeli bir mimarın omuzlarına yüklediği sorumluluklar hangileri? Var olan kemikleşmiş alışkanlıkları kırmak, politik ve bürokratik çarklara takılmamak, tüm yıpratıcı unsurlara karşı mesleki prensiplerden ödün vermemek, ilkeli duruşu korumak gibi...

SU Bir kere mimarlık aslında bir ideolojinin inşasıdır. Bu önceliğiniz olunca onu inşa etmek için karşıdakini iyi anlamak çok önemli ve işimizi hakkını vererek yerine getirmek çok önemli. Öncelikli olarak kendi dünya görüşümüzde bir şeyler yapmak istiyoruz tabii ama karşı tarafı da çok iyi dinlemeye gayret ediyoruz. Dinleyip, bıkmadan anlamaya çalışıp, çokça alternatif geliştirildiğinde ikna olmayacak kimse de pek olmuyor doğrusunu isterseniz. Bu tabii biraz yorucu olabiliyor ama sonunda masadan kalktığımızda herkesin sonuçtan mutlu ayrılması önemli. Bunu yapmaya çalışıyoruz. Sorumluluğumuz bu aslında.